

opinie

Nuance is het begin van een oplossing

Charlotte Sederel

masterstudent, vrijwilliger in vluchtelingenopvang Heumensoord

De afgelopen tijd is het publieke debat rondom de vluchtelingenkwessie verhard. Velen hebben het idee dat de verbale razernij van het anti-vluchtelingenkamp een tegengeluid van minstens hetzelfde volume verlangt. De nuance is verdwenen, niet alleen aan de kant van hen die de grenzen het liefst dichttimmeren maar ook aan de kant van degenen die met open armen staan te wachten. We raken verstrikt in ons eigen gelijk, waardoor het voeren van een goed gesprek over dit onderwerp wel heel lastig begint te worden.

Deze vicieuze cirkel van actie en reactie heeft geleid tot polarisatie van trefwoorden als vluchteling en islam. Daarnaast kunnen feitelijke gebeurtenissen zoals walgelijke verkrachtingen of ander geweld tegen vrouwen, niet meer zijn wat ze zijn. Óf het wordt gebruikt door Wilders en consorten om politiek gelijk te halen, of ze worden verzwegen en ontkend met hetzelfde doel, maar dan door politici die hard 'Wir schaffen das' hebben geroepen.

Deze vicieuze cirkel gaat ons niet dichter bij elkaar brengen, en dat is wat nu juist wel nodig is. De enorme ongelijkheid in de wereld en toegenomen mobiliteit zorgen ervoor dat er grote groepen mensen deze kant opkomen, en daar moeten en kunnen we mee omgaan.

Het wordt tijd dat we gaan praten over wat er komt kijken bij de integratie van deze mensen. Dit betekent ook dat we moeten stoppen met het politiek correct ontkennen van de problemen die het grootschalig toelaten van mensen met een andere cultuur inherent met zich meebrengen.

Sinds een aantal maanden werk ik op de vluchtelingenopvang Heumensoord, en zie dat het verschaffen van enkel bad, bed en brood zal leiden tot meer moeilijkheden op de lange termijn. Dit betekent dat we dienen te gaan praten over wat integratie is, over cultuurverschillen en bijvoorbeeld over de effecten van het lang verblijven in een azc zonder perspectief op een toekomst.

De integratie van grote groepen mensen die zijn opgegroeid in een islamitische traditie met normen en waarden die afwijken van ons en van elkaar, vraagt om het samen onder ogen zien van een aantal ongemakkelijke waarheden.

Elkaar blijven overschreeuwen zal enkel leiden tot meer ellende en intolerantie, en dat helpt niemand vooruit, ook Nederland niet.

We raken verstrikt in ons eigen gelijk in debat over vluchtelingen

Ondraaglijk lijden blijft het criterium

Euthanasie bij gevorderde dementie blijft hoogst uitzonderlijk, aldus Theo Boer. De nieuwe richtlijn verandert daar niets aan.

Recentelijk is beroering ontstaan over het mogelijk opschuiven van de grenzen bij euthanasie bij mensen met gevorderde dementie. Aanleiding is de 'Handreiking Schriftelijk Euthanasieverzoek' van de KNMG en VWS en de beeldvorming hierover in de media. De grenzen zouden nog verder zijn opgerekt en familieleden van dementerende mensen zouden worden opgezadeld met het dilemma om een euthanasieprocedure in gang te zetten terwijl de betrokkene zelf al wilsonbekwaam is.

Voor wie de richtlijn nauwkeurig leest, is er minder nieuws onder de zon dan sommigen hopen en anderen vrezen. Met alleen een wilsverklaring 'Als ik gevorderd dement ben, wil ik euthanasie' is er ook binnen de huidige regels geen schijn van kans dat er ook daadwerkelijk euthanasie zal plaatsvinden.

Ten eerste benadrukt de richtlijn dat het voor de omstanders (waaronder de arts en de tweede arts) onomstotelijk vast moet staan dat de patiënt op dat moment inderdaad ondraaglijk lijdt. Alleen op basis van een wilsverklaring zulk ondraaglijk lijden vaststellen is even onmogelijk als op basis van een rijbewijs concluderen dat iemand een goede chauffeur is.

De richtlijn benadrukt bovendien dat iemand zijn wilsverklaring aan zijn arts heeft bevestigd en zolang hij wilsbekwaam was, heeft aangegeven dat die wens nog recht overeind staat.

Euthanasie bij gevorderde dementie blijft complex en uitzonderlijk, ook in de nieuwe richtlijn.

De iconische 'eerste' euthanasie bij gevorderde dementie, waarover eind 2011 in *de Volkskrant* werd verhaald en die nadien in NRC werd gereconstrueerd in het artikel 'De vrouw die niet meer wist dat ze dood wilde', voldeed exact aan die criteria. Patiënte leed zichtbaar ondraaglijk en maakte met haar afgebrokkelde autonomie nog steeds een doodswens kenbaar.

Ziekte-inzicht

Achtergrond van de richtlijn is dat de Euthanasiewet inderdaad ruimte laat voor een wilsverklaring als vervanging voor een mondeling verzoek (artikel 2 lid 2); maar diezelfde wet zegt erbij dat in dat geval 'de overige criteria van overeenkomstige toepassing' zijn. Dat betekent dus dat je met een wilsverklaring allerminst van de andere criteria af bent. 'Van

overeenkomstige toepassing' kan alleen zo worden gelezen dat de patiënt bij het opstellen (of bevestigen) van een wilsverklaring al ziekte-inzicht had en door zijn arts was voorgelicht over de mogelijkheden om dat lijden te verlichten en over zaken als het recht om behandelingen te weigeren.

Want wat doe je als moeder tien jaar terug in een wilsverklaring vertelde dat ze dood wil als ze incontinent wordt, niet meer kan spreken en haar kinderen niet meer herkent, en nu in het verpleeghuis een redelijk gelukkig bestaan heeft – zeg maar: een 'blijve demente' is? Mag de vrouw uit 2006 de mensen van haar latere, demente zelf uit 2016 overrullen? Voor een euthanasie in die situatie is naar mijn overtuiging geen schijn van kans. Niet volgens de Wet, niet bij de Toetsingscommissies en, niet onbelangrijk, al helemaal niet bij artsen.

De Euthanasiewet is tot stand gekomen dankzij brede steun bij de artsen die wilsbekwame patiënten in een terminaal stadium op hun verzoek 'een zetje' wilden kunnen geven zonder strafbaar te zijn. Voor euthanasie bij mensen die niet meer weten dat ze dood willen is zo'n breed draagvlak volstrekt afwezig. Het is jammer dat de KNMG en VWS met deze richtlijn onbedoeld kennelijk een andere indruk wekken.

Onbedoeld, want als de richtlijn één ding duidelijk maakt, dan is het dat euthanasie bij gevorderde dementie hoogst complex en uitzonderlijk blijft. Dat is voor veel familieleden van mensen met dementie eerder goed dan slecht nieuws.

Theo Boer

hoogleraar Ethiek van de Zorg en voormalig lid van een Regionale Toetsingscommissie Euthanasie

len

contact

**Redactie
Opinie
Trouw**
Postbus 859
1000 AW
Amsterdam
t 020-5629444
opinie@trouw.nl

Opinie is een vrijplaats voor discussie. Alle stukken zijn op persoonlijke titel. Artikelen tellen maximaal 600 woorden, Brieven maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen graag voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.